

מתיקות ההלכה

הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים (תהלים י"ט - י"א)

ממורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רצ ציהכ"נ "דצרי קיר" ואזור מרכז צ"צ

ניתן לקבל במייל d036194741@gmail.com

שו"ת בהלכות המצוות בעקבות הקורונה

קידוש במקום סעודה

ישנם הרבה אנשים הנמצאים בבידוד, בגלל שהגיעו מחו"ל, או שהיו בבית הכנסת בו היה חולה קורונה, ושאר בני משפחתו אינם חייבים בידוד, והאבא אוכל לבד בחדרו ובני הבית אוכלים באותו בית במקום אחר, האם האבא יכול להוציא אותם בקידוש, שהרי יש כלל אין קידוש אלא במקום סעודה?

תשובה: אין שום בעיה בזה, ואב הבית יכול לקדש עבורם. והחסבר לזה הוא שמי שמקדש בחדר אחד לכתחילה אסור לו ללכת לחדר אחר לאכול שם, אבל כאן עבור האבא זה נקרא קידוש במקום סעודה, כי הוא נשאר שם, וועבור שאר המשפחה גם נחשב קידוש במקום סעודה כי הם שומעים בחדר אחר את הקידוש ושם הם אוכלים, והיות שיש דין שומע כעונה זה נחשב שהם עושים קידוש בחדר בו הם נמצאים, הגם שבחדר בו הם שוהים אין שום יין, בכל זאת נקרא קידוש במקום סעודה.

וכן היה מעשה בשכינה אלמנה שרצתה לצאת ידי חובת הקידוש מהשכן הגר מהבנין ממול ביתה מצד השני של הכביש, ושאלו הרי אין יוצאים מקידוש מבית לבית. והתשובה לזה היא שאין כאן קידוש מבית לבית, כי היות שיש דין שומע כעונה זה נחשב קידוש במקום סעודה.

מכירת חמץ דרך הטלפון

השנה שהרבנים אינם יכולים לקבל קהל עבור מכירת חמץ, איך עושים מכירת חמץ?

תשובה: כתוב **ברמב"ם** (הלכות מכירה פרק ה' הלכה י"א י"ב וי"ג), יש דברים הרבה שאינן צריכין קנין ואין לקנין בהם טעם, כגון המשחרר את עבדו, והמגרש אשתו, או עושה שליח, או המוסר מודעה, או המבטל מודעה, או המוחל לחבירו חוב או פקדון שיש לו בידו, וכל כיוצא בדברים אלו; נהגו רוב המקומות להקנות למקצת אלו הדברים או כיוצא באלו, ואומרים וקנינו מפלוני שעשה פלוני שליח, או שמחל לפלוני חוב שיש לו אצלו, או שבטל המודעה שמסר על גט זה וכיוצא באלו, אף על פי שאינו צריך; קנין זה שנהגו להקנות באלו הדברים אינו מועיל כלום, אלא להודיע שאינו אומר דברים אלו כמשחק ומהתל אלא שנמר בלבו ואחר כך אמר, לפיכך אם אמר בלב שלם אני אמרתי וגמרת לעשות דבר זה אין צריך דבר אחר כלל.

כתוב **באחרונים** שלפי זה אין צריך לעשות קנין במכירת חמץ כשזה נעשה ע"י הרב כי הוא רק שליח למכירה, ומה שאנו נוהגים כיום לעשות קנין זה רק כדי "להודיע שאינו אומר דברים אלו כמשחק", והשנה שלא ניתן להיפגש יעשו בעו"ה קו טלפון עבור המכירת חמץ כדי שהמשלחים יודיעו לרב את שמם עם כתובת וידייקו את מיקום החמץ ושווי החמץ הנמצא במקום הנ"ל, ויודיעו היכן נמצא המפתח של הבית, וזה מספיק.

מכירת חמץ בישיבה

כל שנה בחורים הישנים בפנימית הישיבה חייבים לעשות בדיקת חמץ לפני שחוזרים לביתם, והשנה הרבה בחורים ברחו מהישיבה ולא הספיקו לעשות בדיקת חמץ, איך יעשו?
תשובה: יש להם לדאוג שהנהלת הישיבה תהיה שליח למכור את החמץ שלהם, או שימכרו את החמץ דרך מכירת החורים שלהם [וכל זה אם המכירה חלה לפני י"ג ניסן].

חומר לניקוי ידים בשבת

האם מותר בשבת להשתמש בחומרים לניקוי ידיים?
יסוד השאלה הוא, שיש איסור ממרח בשבת, לקחת קרם ולמרוח נחשב ממרח ואסור, לקחת גוש סבון ולהשתמש כך גם אסור (עיין **הרמ"א** בשו"ע או"ח סימן שכ"ו סעיף י' ומשניב שם), אבל בסבון נוזלי אין איסור ממרח, והשאלה כאן היא מה השיעור של ממרח?

תשובה: יש הרבה סוגי חומרים לניקוי ידיים, ואין אחד דומה לשני, לכן כבר בערב שבת יש לפתוח את הבקבוק המכיל את החומר ולבדוק האם החומר נוזל כמו שמן או לא, כפי שכתוב בגמ' בשבת שהיו ממרחים את עצמם ביום ש"ק בשמן, משמע מזה שאין דין ממרח בשבת, וזה עדיין נקרא נוזלי.

ואלו שמסתפקים האם זה נחשב נוזלי כשמן או לא, אפשר להכין בתוך כוס מערב שבת חצי חומר וחצי מים וזה בודאי נחשב נוזלי.

ובמקרה שלא הכין לפני שבת, מותר לערבב סבון עם מים, כי כל האיסור הוא למרח עם הסבון עצמו, והעצה היא לשפוך קצת חומר על היד ולאחר מכן להוסיף מים כשהחומר נמצא עדיין על כף ידו, ומערב אותם עם האצבעות, שזה מותר גם בשבת, ואחרי שהכל כבר דליל יכול לרחוץ עם זה את כל הידים.

לבישת מסיכה במקום שאין עירוב

ישנם הרבה אנשים היוצאים לרחוב עם מסכה על הפנים כדי להיות מוגנים מהוירוס, האם מותר ללכת עם זה במקום שאין עירוב או שזה נחשב לטלטול?

תשובה: ידוע שבשבת לא הולכים עם ניילון על הכובע כשאין עירוב, מאידך עם ערדליים על הנעליים הולכים גם במקום שאין עירוב, וכן לובשים מעיל גשם העשוי מניילון, והכלל בזה כתוב בגמ' **שבת** (דף י"א ע"ב), אם שמים סמרטוט על הגוף כדי לשמור רק כדי שהבגד לא יתלכלך אין על זה שם מלבוש, אבל אם זה שומר על הגוף שלא יצטער, היות שזה משמש לגוף מקבל שם מלבוש ומותר לצאת עם זה בשבת.

ולכן ניילון על הכובע אסור, כי הגשם בין כך לא ירד על הראש כי הכובע מגין על הראש, והסיבה שלובשים את הניילון זה כדי לשמור על הכובע, לכן אין לניילון שם בגד, כי אינו בא לשמור את הגוף, לכן אסור, אבל אם הניילון היה שומר על הגוף, כגון אלו שיש להם כובע קש עם חורים מותר ללבוש את הניילון.

וישנם אנשים שיש להם ניילון שמסכה גם את הצוואר, לאלו מותר לצאת גם במקום שאין עירוב, כי מגן על הגוף.

וכן ערדליים על הרגליים מותר, לא מבעיא אלו שיש להם חורים בנעליים ולובשים ערדליים כדי שהרגלים לא יתרטבו זה בודאי לצורכי הגוף, אבל גם אלו שאין להם חורים מותר כי זה צורת מלבוש לכן מותר אפילו אם כוונתו לדבר אחר.

ויש עוד סברא שהביא **מרן הגאון רבי משה פיינשטיין** זצוק"ל שהערדליים מחממים קצת את הרגל ולכן נחשב למלבוש. וממילא שמסכה זו שהיא באה לצורכי הגוף זה נקרא מלבוש ומותר. ולפ"ז מסיכה שלובשים על הפנים להגן מפני הנגיף מותר לכתחילה לצאת עמו בשבת, כי זה שמירה על הגוף.

מצות מרור ללא טעם מרור

מי שהתרפא מהנגיף אבל איבד חוש טעם וריח רח"ל, יש לדון איך יקיים את מצות אכילת מרור, שהרי כתוב בגמ' (פסחים דף קט"ו ע"ב) בלע מצה יצא, בלע מרור לא יצא, משום שחובה להרגיש את טעם המרור, וא"כ מי שלא מרגיש טעם מרור האם אין לו אפשרות לקיים את המצוה, או שכיון שיש כאן מעשה אכילה של מרור בצורה טבעית יוצא בזה את המצוה?

תשלום למטפלות וגנות

האם צריכים לשלם לגנות והמורים והמטפלות של הילדים מחיר חודשי קבוע או שמכיון שלא עבדו לא מגיע להם על זה? **תשובה:** מי ששילם מראש עבור חודש אדר אינו יכול לתבוע את הכסף חזרה, ומי שלא שילם עדיין אינו חייב לשלם. וכ"ז דווקא אם העובד הפסיק לעבוד אבל מטפלת שמוכנה להמשיך לעבוד בצורה אחראית וההורים הם אלו שלא שלחו לגן אז חייבים ההורים לשלם תשלום מלא [בתנאי שהיה מותר לעבוד על פי החוק]. וכן עבור חופשת פסח מגיע למורים תשלום רגיל היות שעבדו כמעט עד החג.

דברי חיזוק בעקבות הקורונה

בימים אלו שיש נגיף קורונה המסתובב בכל מקום בעולם, ואנו שומעים סיפורים נוראים, אין ספק שהקב"ה מצפה מאתנו שכל אחד ואחד יתחזק במקום בו הוא נמצא [לפי הוראות מקומיות] בעבודת השם, כדי שנהיה מוכנים לביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

מאה ברכות

כתוב **בטור** (אוי"ח סימן מ"ו), היה ר"מ אומר מאה ברכות חייב אדם לברך בכל יום וסמכוה על דרש הפסוקים והשיב רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא דוד המלך ע"ה תקן מאה ברכות דכתיב (שמואל ב' כ"ג) הוקם על, ע"ל בגימ' ק' הוי כי בכל יום היו מתים ק' נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותקן להם לישראל ק' ברכות וע"כ תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות סדר העולם והנהגתו להשלים ק' ברכות בכל יום וצריך כל אדם ליזהר בהם והפוחת אל יפחות והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו כמו שאמרו חכמים **ברכות** (דף מ' ע"א) ברוך ה' יום בכול יום ויום תן לו מעין ברכותיו.

וכתב **הפרישה** (שם) לפרש דברי ה**טור** וז"ל, כאשר ראה שבכל יום מתו מאה נפשות תיקן שיברכו בכל יום מאה ברכות ובה יעצור המת ובודאי כיון במאה להסוד הידוע למקובלים וכו' לכן מסר דוד ע"ה סוד המאה לסנהדרין והם תקנו הברכות אבל לא תיקן שיברכום אלו הברכות או מה נוסחן אלא מסר זה לסנהדרין וחכמי דורו שהם יתקנו הברכות כטוב בעיניהן והם תקנו בחכמתן אלו הברכות שהם על סדר העולם.

ובספר **רוקח** (הלכות ברכות סימן ש"כ) כתב, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם יתברך שמו מפי קדושו אשר חשק בבני ישראל ושאל ממנו לברכו בק' ברכות כל היום כדאמר ר' **בנמחות** ב'פ' התכל' חייב אדם לברך ק' ברכות בכל יום. מה ה' אלקיך שואל מעמך אל תקרי מה אלא מאה להגן על צ"ח קללות הכתובים במשנה תורה וכשתדרוש גם כל חלי וכל מכה הרי ק' לכך נבנה בית המקדש גבוה ק' אמה כנגד מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה.

רואים מכאן שכבר בתקופת דוד המלך המאה ברכות היה מגין על כלל ישראל, בודאי שעששו שאנחנו נמצאים במצב בו אנו שרויים כעת כדאי להתחזק באמירת מאה ברכות כל יום בכוונה.

ובזהר מבואר שברכה שעונים עליהם 'אמן' היא ברכה מושלמת.

כפי שכתב **המשנ"ב** (סימן קס"ז סק"ב), ע"י שעונים אמן עליה הברכה חשובה יותר.

וה**חיד"א** כתב שמי שמברך יותר בכוונה משפיע עוד יותר.

ובעזרת ה' זה יעמוד לנו להגין עלינו במצב בו אנו שרויים כעת.

להיות בשמחה

דבר ידוע שהגוף יותר חזק כשיש לבן אדם יותר רוגע ורצון, לכן יש חיוב להיות בשמחה, וכתוב בספר **משלי** (י"ח - י"ד) "רוח איש יכלכל מחליו ורוח נכאה מי ישאנה", ו**ביאור הגר"א** שם כתב וז"ל "כמו שכתוב למעלה שהשמחה בא ע"י הרוח וזה הוא רוח איש כשהאיש המיד בשמחה הוא יכלכל מחליו אף שיבוא עליו מחלה חס ושלום הוא יכלכל מחליו בשמחתו יבטלנו", עכ"ל.

וכענין זה אמר **גאון ישראל מרן הגר"ד לנדו** שליט"א בשידור שנערך לנדיבי עם מחזיקי תורה בחו"ל במסגרת דינר דיגיטלי "צריך גם מצב רוח טוב, צריך לחייך, אפשר להגיד בדיחה, ואפשר גם לנגן ניגון מפעם לפעם, וה' יהיה בעזרנו".

מספרים שהיה חולה במצב קריטי, והיה בבית חולים ללא הכרה, והרופאים כבר התייאשו ממנו, ובסוף הוא יצא מבית החולים בריא ושלם, ועשה מסיבת הודאה והזמין את חבריו וידידיו וגם את הרופא שטיפל בו. החולה סיפר "גם כשהייתי ללא הכרה ולא יכולתי לזוז, שמעתי כל מה שאמרו בסביבתי, ופעם אחת שמעתי שהרופא אמר 'אם באמת הוא רוצה לחיות אז עם כח הרצון שלו הוא יעבור את כל זה' ואז החלטתי שאני רוצה להבריא ומאז המצב השתפר וכך יצאתי" [דבר ידוע שהרופאים אומרים שרוב הריפוי של החולה מגיע מכח החולה עצמו שלא מותר ורוצה להיות בריא]. כשגמר לדבר, קם הרופא ואמר "נכון שאמרתי מילים אלו אבל לא עליך אמרתי, עליך כבר התייאשתי מזמן, אבל לידך היה חולה אחר והתכוונתי עליו!" ובזכות הטעות הזאת שחשב שהרופא התכוון עליו הוא ניצל.

רואים שאין דבר שקורה בלי סיבה.

הכנה למלכות משיח

כתוב **במכתב מאליהו** (ח"ג עמוד 205), מלכות משיח צומחת ומתגלה מתוך מלכות אדם, שעל ידי חורבנה של מלכות אדם, עולה ומתגלה מלכות שמים - והיתה לה' המלוכה. חורבנה של אדם יבוא רק על ידי חורבן העולם הזה, כאשר מביא הקב"ה את העולם למצב סיסודות חיי העולם הזה יתמוטטו, השלווה תתערער, חיי הפרט יהפכו לחיי דאגה, פחד וייסורים, וכל העולם כולו יעמוד תחת אימת הרס וחורבן, אזי יתגלה לעין כל שהתרברבותו של האדם וגאוותו על התקדמות בכיבוש הבריאה, כביכול, מביאים רק לאבדון, אז יכירו את ההעדר וההפסד שבחיי העולם הזה כשהם מרוקנים מכל תוכן רוחני, המובילים רק לכליה ואבדון, כשיתיאש האדם מלהשיג רצונותיו ותאוותיו, אז יתגלה אורו של משיח, 'ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו', ותיראה ירידתה וחורבנה של מלכות אדם לעין כל.

ראינו שבשנים האחרונות אמות העולם התגרו זה בזה להראות לעולם מי יותר חזק וכעת כולם משותקים ע"י הנגיף, הקב"ה מראה לכל העולם שאין בהם כוח כלל, וכל התפשטות הנגיף הוא רק בגלל הטכנולוגיה שנוסעים בקלות ממדינה למדינה, וחלק גדול מהחולים בא"י הם רופאים שמרגישים תמיד שהם המושיעים הגדולים וכולם נשענים עליהם.

ה' יעזור שבזכות שאנו מתחזקים בימים אלו נזכה לאכול בשנה זו מן הזבחים ומן הפסחים ברחמים גדולים, אמן.